

Kasım Efendi- (Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın “Şıpsevdi” Romanı) **Uyumsuz**

Karakter Kasım Efendi seksen yaşlarında, eşi Nakiye Hanım ve hizmetçileriyle, alafranga özentisi bir oğul ve kendi gibi alaturka bir kız evlattan başka kimsesi yoktur. İstanbul'un hallice semtlerinden birinde köşkte kalan ihtiyar efendi, mahalle tarafından cimriliği ve tamahkârlığı ile bilinir. Olan parasını dahi yemeyen, peynir ekmekle gün geçiren, para deyince kurnazlık düşünen Kasım Efendi, kızı Edibe'yi sırf milyoner oldu diye yalancı Meftun'a verir. Kendi çıkarlarının ağır bastığı yaşantısında çocuklarına da paradan vermeyen, trenlerde yolculuk yapmaya çalışan, kendini acındıran Efendi, kızını zengin biriyle evlendirip damattan para koparma gibi art niyete sahiptir. İnatçı ve bencildir.

Aktiviter Kasım Efendi genellikle evinden işine işinden evine bir adamcağızdır. Dinine düşkündür. Çocuklarını ilkokul ve ortaokula göndermek yerine sadece mahalle mektebine gönderecek kadar bilgisi vardır. Gideceği yere trenle üçüncü mevkide gitmeyi yeğler.

Kişiler Oğluna pek sözü geçmeyen Kasım Efendi Meftun ile oldukça fazla diyalog halindedir. Komşusu Meftun ile derin din inancı dolayısıyla da yakın bir şekilde tanışmak ister. Eşi Nakiye Hanım pek az konuşur zira ailede genel olarak güven problemi olduğu için çocukları da pek konuşmazlar. Genellikle Kasım Efendi onlara ders verme mahiyetinde konuşur, gider.

ÖRNEK ANILAR

Cimri İnsanların kendisi ile ilgili araştırmalarında eşraftan tanıyıp bilme konularına, bakkalları, çevresi hep Kasım Efendi'nin cimri olduğunu belirtir: “- Amanın onu bağa sorma... 0 ömür törpüsü herifi bağa danışma, ayahlarını öpeyim... coh tamahkara sataştım, ama böylesiğe bulaşmadıydım. 0 müşteri değil, göğül azabı... Vahti olsa şuraya oturup aldığı pirinci dene dene sayacah... Oğun aksatasından gelecek kar benden uzağ ola...”

İnatçı Kasım Efendi alacaklısından aldığı köşkü istediği fiyattan kiracı bulamayınca bir türlü pazarlığa girmez ve sonunda gider evde inadından kendisi oturur: “Böyle insan zenginlenip yağlanmaz da ben mi yağlanırım? Birkaç kiracı geldi, elli gader lire verdiler. Sekseneye yanaşan olmadı. İhtiyar da inadının üstüne mum dikti, öyle kaldı. Lafından bir para aşşağı inemedi. Yaz ilerleyişing, köşk boş duracağına gendüm gider tebdili hava iderim fikriyinen buraya geldi.”

Cahil Kızını cahil inanışlara göre kapalı kutuda yetiştirmeye çalışan Kasım Efendi, cimriliği şöyle dursun cahilliği ile de çocuklarına iyi bir örnek olmaz: “Kasım Efendinin kendine özgü felsefesine göre yeni elbise giymek, doyuncaya kadar yemek yemek, has ve taze ekmek yemek, parayla su içmek, harcamak maksadıyla lira, mecidiye bozdurmak, yürümeye engel bir hastalık olmadıkça hayvana, arabaya binmek, lüzumsuz gezintilerle ayakkabı eskitmek, az çok para harcamayı gerektirecek daha bunlara benzer birçok şeyler gibi tokgözlülük, cömertlik, merhametli olmak gibi erdemler kötü işlerdendir.”

Zayıf Kasım Efendi bütün varının yoğunun çocuklarına kalacağından adeta bihaber gibi zor ve geleneksel koşullarına bağlı bir hayat yaşar. Oğlunun saygısız tutumlarına karşı bir yaptırım uygulayamaz ve doğal olarak zayıf bir imaj çizer, öylece kendi söylene, kendi işitir: “-Yavrım, şunu azıcık elimden al, pek terledim! dedi. Küçük Bey, babasının bu hatırlatmasını işitmezlikten gelerek yürüyüverdi. İhtiyar kızgın ve kırgın bir tutumla başını iki yana salladıktan sonra taşımaya hükümlü kaldığı zembili sıkı sıkıya koltuğunun altına sıkıştırdı. Boynunu bükerek adımlarını hızlandırdı.”

Bencil Maddi şeylere oldukça önem veren Kasım Efendi, kızını da oğlunu da bencil fikirlerine göre evlendirir. Kurnazlık, hile düşündüğü evlilik meselesinden de bu yüzden istediğini alamaz. “İhtiyarsa kızını Meftun Bey'e vermekten ne kar veya zarar edeceğini en ufak noktasına kadar çoktan hesaplamıştı.Kasım Efendi bütün şeytanlık gücüyle işin derinini bu bakımdan düşündü. İlk hesapta beş yüz lira vurabileceğini aklı kesti. İşte bu hedefe yönelerek dalavere kurdu. Bu parayı kızına ağırlık olarak isteyecekti.”

Paragöz Parayı çok sevdiği için harcamaya da kıyamayan Kasım Efendi'nin mahallede adı altıncı olarak bile çıkar. Zira kendisi kendi servetini yönetmekle kalmaz bir de damadı yapacağı adamın servetine ortak olmayı hayal eder: “Kasım Efendinin paraya karşı o kadar büyük bir saygısı vardı ki, onun gözünde her lira, yaratılmış şeylerin hiç birinde bulunmayan maddi ve manevi bir kudrete sahipti. Herkesin önem ve gücünü ondaki para miktarıyla ölçmeye alışmıştı. Şimdi ilk anda on beş bin liralık bir güç ilavesiyle itibarını ve nüfuzunu artırmış bulunan Meftun, ihtiyarın gözünde büyümüş, büyümüş Alyon kesilmişti.”

Hurafeci Kasım Efendi'nin dünyaya genel bakışı olumsuz olduğu için, dini de hurafe bilgiler ışığında yaşadığı için eskiye bağlı kalmayı yeğler. Kasım Efendi'nin hurafeci tavrı hacı hocadan medet beklemesinden anlaşılmalıdır: “Kasım efendinin kızına hediye olarak yaymacı kitapçılardan onar, yirmişer paraya aldığı hareketli, kullanılmış, cin ve peri hikâyelerini öğretmen-öğrenci, ezberlercesine defalarla baştan sona okurlardı.

Sanki yaratılıştan aptal oldukları yetmezmiş gibi, ahmaklıklarını artırmak için büsbütün zihin kapayacak cümlelerle belleklerini süslemeye uğraşırlardı.”